FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ~IVILI

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-{img]a, 12 ta' Lulju, 2002

Kaw\a numru 8
~itazz. Nru. 1764/00JRM

GASANMAMO INSURANCE AGENCY LIMITED u din g]an-nom u in rappre\entanza tas-so`jeta' estera CGU Insurance p.l.c., kif surrogata fid-drittijiet tal-assikurat Frank Mifsud sija bil-polza u sija bil-li[i, u l-istess Frank Mifsud

vs

|ina GRIMA

Il-Qorti:

Rat l-Att ta`-~itazzjoni mressaq fit-28 t'Awissu, 2000, li bih l-atturi ippremettew:

Illi fit-2 ta' Jannar 1999, [ewwa Bu[ibba, waqt li l-konvenuta kienet qed issuq il-karozza numru !AS 957 hija]abtet mal-

karozza numru IAP 287 misjuqa minn Charles Mifsud u proprjeta' ta' l-assikurat tas-so`jeta' attri`i u assikurata ta]t polza "comprehensive" mas-so`jeta' attri`i;

Illi dan l-in`ident [ara b'tort unikament tal-konvenuta min]abba traskuragni, imperizja u nuqqas ta' osservanza tar-regolamenti tat-traffiku da parti tal-istess konvenuta kif ji[i pruvat waqt it-trattazzjoni tal-kaw\a;

Illi in vista tal-imsemmija polza is-so`jeta' attri`i g]amlet tajjeb g]ad-danni kagunati mill-konvenuta fil-karozza assikurata mag]ha;

Illi d-danni kollha sofferti mis-so`jeta' attri`i b'konsegwenza tal-in`ident fuq imsemmi jammontaw g]al elf, erba' mija u tnejn u sebg]in liri maltin u tnejn u erbg]in `entezmu (Lm1472.42) li jinkludu mitt lira maltin (Lm100) "Excess" im]allas mill-assikurat tas-so`jeta' attri`i, hekk kif ji[i pruvat waqt it-trattazzjoni tal-kaw\a;

Illi l-konvenuta g]alkemm interpellata biex t]allas permezz ta' ittra uffi`jali tat-12 ta' Marzu, 1999, hija baqg]et inadempjenti;

G]alhekk is-so`jeta' attri`i talbet lil din l-Onorabbli Qorti g]aliex m'g]andhiex:

1. Il-konvenuta ti[i dikjarata unikament responsabbli g]all-in`ident fuq imsemmi u g]ad-danni konsegwenzjali sofferti mis-so`jeta' attri`i;

2. Tillikwida dawn id-danni fis-somma ta' elf, erba' mija u tnejn u sebg]in liri maltin u tnejn u erbg]in `entezmu (Lm1472.42) fuq imsemmija jew kull somma o]ra verjuri li ti[i likwidata minn din il--Qorti okkorrendo bl-opera ta' periti nominandi;

3. Konsegwentement ma g]andhiex il-konvenuta ti[i kkundannata t]allas lis-so`jeta' attri`i in linea ta' danni l-ammont hekk likwidat;

Bl-img]ax u bl-ispejje\ komprizi g]axar liri maltin u]amsin `entezmu (Lm10.50) ta' ittra u konsult, dawk tal-ittra uffi`jali tat-12 ta' Marzu 1999, u dawk tal-ittra uffi`jali prezentata kontestwalment ma`-`itazzjoni kontra l-assikurazzjoni tal-konvenuta ai termini tal-Kap 104 kontra l-konvenuta li hija ngunta minn issa g]as-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-atturi, flimkien mad-dokument mag]ha mehmu\;

Rat illi l-im]arrka, notifikata kif imiss b'kopja tal-Att ta`-~itazzjoni u bl-Avvi\ tas-Smig] fis-26 ta' Jannar, 2001, bil-mezz tal-affissjoni[1], u kif ukoll bil-pubblikazzjoni fil-Ga\\etta tal-Gvern fit-30 ta' Jannar, 2001[2], u bil-pubblikazzjoni f'[urnal lokali fis-27 ta' Frar, 2001[3], naqset li tressaq Nota tal-E``ezzjonijiet fi\-\mien lilha mog]ti mil-li[i, u lanqas qatt dehret jew imqar kienet rappre\entata kulmeta ssej]et il-kaw\a, u g]alhekk baqg]et kontuma`i;

Semg]et ix-xhieda tal-atturi u rat ukoll il-provi dokumentali mressqin minnhom;

Semg]et lill-avukat tal-atturi;

Rat l-atti kollha tal-kaw\a;

Rat id-Degrieti tag]ha tat-8 ta' Frar, 2002, tas-17 ta' Mejju, 2002, u tal-4 ta' Lulju, 2002, li bihom il-kaw\a t]alliet g]as-sentenza;

---

[1] Pa[. 15 *tergo* tal-pro`ess

[2] Pa[. 16 tal-pro`ess

[3] Pa[[. 18 sa 21 tal-pro`ess

Ikkunsidrat:

Illi din hija kaw\a fejn qieg]ed jintalab li l-im]arrka titqies]atja g]al]abta li se]]et bejn \ew[karozzi u biex tkun kundannata tag]mel tajjeb g]all-]sara m]arrba mill-atturi min]abba f’hekk;

Illi, kif ing]ad, l-im]arrka ma ressqet l-ebda kontestazzjoni formali g]all-azzjoni mibdija kontriha, imma min]abba li l-kontuma`ja ma titqiesx stqarrija tax-xilja, il-Qorti je]ti[ilha tqis b’reqqa kemm il-kwestjoni ta’ min g]andu jitqies ]ati tal-]abta, u wisq i\jed tal-ammont ta’ ]sara li l-atturi jg]idu li [arrbu fl-in`ident;

Illi, mil<u>l-provi mressqa fl-atti tal-kaw\a</u>, jirri\ulta li fit-2 ta’ Jannar, 1999, g]all-]abta tal-]amsa u nofs ta’ wara nofsinhar, se]]et]abta fi Triq il-Pijunieri kantuniera ma’ Triq il-Qawra, Bu[ibba, limiti ta’ San Pawl il-Ba]ar. F’din il-]abta kienu involuti l-karozza tal-g]amla *Renault 5*, re[istrata IAS-957, misjuqa mill-im]arrka, u l-karozza tal-g]amla *Volkswagen Jetta Mark II*, re[istrata IAP-287, misjuqa minn Carmel Mifsud. Sid din tal-a]]ar huwa l-attur Frank Mifsud li, fi\-\mien tal-]abta, kien assikurat mal-kumpannija attri`i ta]t polza *comprehensive.* Is-sewwieq Carmel Mifsud ji[i iben l-attur Frank Mifsud;

Illi dak inhar tal-]abta, il-karozza tal-attur Mifsud kienet ilha madwar g]axar (10) snin fuq it-triq. Sar rapport tal-]abta minn uffi`jali tal-pulizija stazzjonati l-Qawra dak inhar stess tal-]abta, fejn, fost l-o]rajn, ittie]du l-ver\jonijiet tas-sewwieqa dwar kif se]]et il-]abta[4]. Min-na]a tieg]u, l-attur ressaq *claim* mal-kumpannija attri`i assikuratri`i tieg]u jumejn wara l-]abta[5]. Tqabbad John Callus biex jispezzjona l-karozza tal-attur u dan]ejja rapport fis-7 ta’

[4] Dok “A”, f’pa[[. 4 sa 7 tal-pro`ess
[5] Dok “HPZ1”, f’pa[[. 24-5 tal-pro`ess

Jannar, 1999[6], u ttie]du wkoll ritratti tal-karozza biex juru x'g]amla ta']sarat [arrbet mad-daqqa[7];

Illi g]al dak li jirrigwarda l-]tija g]all-]abta, din il-konklu\joni trid tinstilet minn e\ami tal-provi mressqa u wara li jittie]ed qies tal-post fejn se]]et il-]abta. I\-\ew[sewwieqa jaqblu dwar id-direzzjoni li kienu sejrin lejha, u kif ukoll dwar minn fejn kienu g]addejjin qabel se]]et il-]abta. Dak li ma jaqblux fuqu huwa x'wassal biex se]]et il-]abta. Billi l-attur]ass li ma kellux g]alfejn itella' lil ibnu biex jixhed dwar kif se]]et il-]abta, u billi l-im]arrka hija kontuma`i, il-Qorti jkollha tistrie] fuq il-ver\joni mog]tija mis-sewwieqa lill-uffi`jali tal-pulizija li irrapportaw il-ka\. Mill-ver\jonijiet mog]tija, jidher li l-karozzi laqtu lil xulxin fuq Triq il-Pijunieri, u l-]sara m[arrba mi\-\ew[karozzi kienet pjuttost frontali. Il-kopji tar-ritratti bil-]sara tal-karozza tal-attur jixhdu dan. Madankollu, hemm fattur li g]all-Qorti huwa ta' siwi kbir fil-kwestjoni tar-responsabbilta'. Dan il-fattur huwa mibni fuq il-fatt li l-]sara m[arrba mill-karozza tal-attur kienet l-i\jed fuq in-na]a tas-sewwieq, u li l-post fejn]abtu \-\ew[karozzi kien fuq il-karre[[ata li fuqha kien qieg]ed isuq iben l-attur. Dan ifisser li l-karozza misjuqa mill-im]arrka bilfors qasmet il-karre[[ata tal-karozza l-o]ra;

Illi, b'\ieda ma' dan, il-Qorti ssib ukoll li Triq l-10 ta' Frar, meta mqabbla ma' Triq il-Qawra hija triq sekondarja. Kemm hu hekk, l-iskizz jindika li l-]ru[minn Triq l-10 ta' Frar g]al fuq Triq il-Qawra huwa immarkat b'sinjal ta' waqfien. L-istess]a[a ting]ad fl-a]]ar parti tar-rapport tal-]abta;

Illi dan iwassal g]all-fehma li l-im]arrka kellha tag]ti d-dritta lit-traffiku li kien qieg]ed fuq Triq il-Qawra u Triq il-Pijunieri (li hija estensjoni ta' din) u jekk kien minnu li, kif iddikjarat l-im]arrka, hija]arset qabel]ar[et fuq it-triq, kien messha ntebhet li l-karozza tal-attur kienet g]addejja fuq karre[[ata li kellha prijorita';

---

[6] Dok "HPZ2", f'pa[. 26 tal-pro`ess
[7] Dok "HPZ3", f'pa[. 27 tal-pro`ess

Illi, minbarra dan, billi l-im]arrka b]ala sewwieqa]ier[a minn fuq triq sekondarja hija meqjusa responsabbli f'ka\ ta']abta ma' karozza li kienet fuq triqtha fi triq ewlenija, biex taqa' dik il-pre\unzjoni trid tin[ieb il-prova li s-sewwieq li kien fuq it-triq ewlenija jew abbu\a mill-jedd tieg]u jew kien hemm xi `irkostanza li te\onera lis-sewwieq li kien ]iere[ minn triq sekondarja. L-ebda wa]da minn dawn i`-`irkostanzi ma se]]ew biex iwarrbu l-pre\unzjoni tal-]tija minn fuq l-im]arrka;

Illi, fin-nuqqas ta' xhieda o]ra, il-Qorti g]alhekk issib li l-im]arrka biss ta]ti g]all-]abta li se]]et dak inhar;

Illi g]al dak li jirigwarda l-]sara m[arrba mill-assikurat tal-kumpannija attri`i, din tidher f'i\jed dettal mir-rapport ma]ru[ mis-*surveyor* Callus ma]tur mill-kumpannija attri`i[8]. Fil-karozza misjuqa minn bin l-assikurat Mifsud kien hemm partijiet li kien je]ti[ilhom jinbidlu u partijiet o]rajn li setg]u jissewwew. L-istess *surveyor* qies li x-xog]ol kollu fuq il-karozza ta' Mifsud kellu jie]u madwar tlettax-il (13) jum;

Illi jirri\ulta li l-karozza tal-attur assikurat intefqulha s-somom li [ejjin: (a) tmin mija u disg]a u]amsin lira Maltija u sbatax-il `ente\mu (Lm 859.17), b]ala bdil ta' partijiet[9]; (b) tliet mija u disg]a u sebg]in lira u ]amsin `ente\mu (Lm 379.50) f'xog]ol ta' *panel beating*, xog]ol mekkaniku, u qtug] ta' sadid[10]; (`) mitejn u seba' liri Maltin (Lm 207) b]ala xog]ol ta' \ebg]a[11]; u (d) wie]ed u g]oxrin lira Maltin (Lm 21) g]all-irmonk tal-karozza mill-post tal-]abta dak inhar stess[12];

Illi l-kumpannija attri`i nefqet ukoll Lm 5.75 biex sar ir-rapport tas-*surveyor*[13]. L-ewwel mitt lira Maltin (Lm 100) minn dawn l-ispejje\ imsemmija hawn fuq batihom l-attur

---

[8] Dok "HPZ2", f'pa[. 26 tal-pro`ess, fuq imsemmi
[9] Dok "HPZ7" sa "HPZ10", f'pa[[. 31 sa 34 tal-pro`ess
[10] Dok "HPZ6", f'pa[. 30 tal-pro`ess
[11] Dok "HPZ5", f'pa[. 29 tal-pro`ess
[12] Dok "HPZ4", f'pa[. 28 tal-pro`ess
[13] Ara xhieda ta' Hugh P. |ammit 30.10.2001, f'pa[. 36 tal-pro`ess

Frank Mifsud b]ala *excess*, skond il-kondizzjonijiet tal-polizza ta' assikurazzjoni[14];

Illi meta wie]ed iqis il-]sara li s-*surveyor* sab li [arrbet il-karozza tal-attur assikurat u jqabbilhom mal-ispejje\ stmati minnu, wie]ed ma jistax jg]id li l-ammont ta' spejje\ minfuqin biex issewwiet il-karozza tal-attur huwa barra minn loku;

Illi, min]abba wkoll li l-im]arrka baqg]et kontuma`i, il-Qorti riedet tistudja sewwa d-dokumenti mressqin mill-kumpannija attri`i, biex tara li ma jkunx ittie]ed vanta[[mill-kontuma`ja u jidda]]lu talbiet barra minn posthom. L-e\ami mag]mul minn din il-Qorti jwassalha g]all-fehma li l-kumpannija attri`i ma g]amlet xejn minn dan, u li d-dokumentazzjoni kollha mressqa minnha g]andha mis-sewwa u [iet konfermata wkoll bil-[urament u wie]ed jista' joqg]od fuqha. Imqar mir-referenzi li jitni\\lu fuq g]add ta' dokumenti, dawn juru li huma kollha marbutin ma' xulxin u ng]ataw tifsira xierqa waqt is-smig] tal-kaw\a. Fuq kollox, kull wa]da mid-dokumenti g]andha data ta' qabel ma tressqet il-kaw\a, u dan juri li l-kumpannija attri`i kienet di[a' taf x'kienu d-danni m[arrbin minnha, kif surrogata fil-jeddijiet tal-assikurat tag]ha, min]abba l-]abta;

Illi g]alhekk, il-Qorti ssib li d-danni m[arrbin mill-atturi jinsabu pruvati kif imiss u l-Qorti m'g]andha l-ebda dubju li dawn kienu kollha spejje\ imnissla min]abba l-]abta mertu tal-kaw\a u b'effett tag]ha;

G]al dawn ir-ra[unijiet il-Qorti qeg]da tidde`iedi billi, fil-kontuma`ja tal-im]arrka:

Tilqa' l-ewwel talba attri`i u tiddikjara li l-]tija wa]danija g]all-]abta li se]]et fit-2 ta' Jannar, 1999, fi Triq il-Qawra, Bu[ibba limiti ta' San Pawl il-Ba]ar bejn il-karozza re[istrata IAP-287 misjuqa minn iben l-attur u dik re[istrata IAS-957 misjuqa mill-im]arrka, kienet tal-istess im]arrka Zina Grima,

---

[14] *Ibid.*, pa[. 37 tal-pro`ess

li g]alhekk trid tag]mel tajjeb g]all-]sarat kollha m[arrba mis-sid tal-karozza l-o]ra;

**Tilqa' t-tieni talba attri`i** u qeg]da tillikwida l-]sara m[arrba mill-karozza tal-attur Frank Mifsud fis-somma ta' elf erba' mija u tnejn u sebg]in lira Maltija u tnejn u erbg]in `ente\mu (Lm 1472.42);

**Tilqa' t-tielet talba attri`i u tikkundanna** lill-im]arrka t]allas is-somma ta' Lm 1472.42 hekk likwidata b]ala danni lill-atturi u dan kwantu g]al mitt lira (Lm 100) lill-attur Frank Mifsud, u kwantu g]al elf tliet mija u tnejn u sebg]in lira Maltija u tnejn u erbg]in `ente\mu (Lm 1372.42) lill-kumpannija attri`i; u

Tikkundanna lill-im]arrka t]allas ukoll l-ispejje\ kollha tal-kaw\a u kif ukoll l-img]axijiet legali fuq is-somma likwidata b'effett millum sal-jum tal-]las effettiv.

Moqrija

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.,
12 ta' Lulju, 2002

Charles Falzon,
Deputat Re[istratur,
12 ta' Lulju, 2002